

Adborth Comisiynydd y Gymraeg

Adroddiad i'r	Grŵp Llywio'r Iaith Gymraeg
Dyddiad y Cyfarfod	12/11/19
Aelod Arweiniol	Y Cyngorydd Huw Hilditch-Roberts
Awdur yr Adroddiad	Gareth Watson – Arweinydd Tîm - Cyfathrebu

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn

Mae'r adroddiad yn sôn am ganlyniadau Adroddiad Monitro Comisiynydd y Gymraeg.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu'r wybodaeth ddiweddaraf ar y gwiriadau cydymffurfio a gyflawnwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg.

3. Beth yw'r argymhellion?

Nodi'r canfyddiadau a chymeradwyo'r Cynllun Gweithredu.

4. Manylion yr Adroddiad

Bob blwyddyn, mae Comisiynydd y Gymraeg yn cynnal gwiriadau ymysg sefydliadau sy'n gweithredu Safonau'r Gymraeg sy'n statudol, er mwyn sicrhau bod y sefydliadau hynny'n cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth.

Mae tîm y Comisiynydd hefyd yn ymweld â'r Cyngor yn flynyddol er mwyn trafod y canfyddiadau ac i adrodd ar gynnydd Adroddiad blynyddol Monitro'r Gymraeg, a gytunwyd gan y Pwyllgor yn ei gyfarfod diwethaf.

Y CANFYDDIADAU

Y Cyngor oedd un o'r sefydliadau hynny a wiriwyd ac ar y cyfan roedd cydymffurfiaeth ar draws y Bwrdd.

Galwadau ffôn: Roedd yr ymchwil yn cynnwys galwadau ffôn i brif rif y Cyngor 01824 706000 yn ystod mis Awst a Rhagfyr 2018 a Chwefror 2019. Roedd dewisiadau awtomatig ar gael yn Gymraeg yn ystod y dair alwad a llwyddodd y Cyngor i ddelio â'r galwadau hyn yn gyfan gwbl drwy'r Gymraeg a darparu ymateb llawn i'r ymholiad yn Gymraeg.

Gwefan y Cyngor: Mae gwefan y Cyngor yn cynnig y Gymraeg yn rhagweithiol; mae hafan y sefydliad ar gael yn y Gymraeg, ac o'r 30 tudalen a edrychwyd arnynt yn ystod yr arolwg, roeddent oll ar gael yn Gymraeg.

Cyfryngau Cymdeithasol: Gwiriwyd 15 neges ar Facebook ac ar Twitter – roeddent oll ar gael yn Gymraeg.

Hunaniaeth gorfforaethol: Edrychwyd ar dair esiampl o hunaniaeth gorfforaethol y Cyngor – roeddent oll ar gael yn Gymraeg.

Swyddi: Edrychodd tîm y Comisiynydd ar hysbysebion swyddi (85 ohonynt). Crybwyllwyd y Gymraeg yn 75 o'r swyddi hynny; nid oedd sgiliau Cymraeg wedi eu categorio fel sgiliau hanfodol ar gyfer unrhyw un o'r swyddi; roedd sgiliau Cymraeg wedi'u categorio fel sgiliau dymunol ar gyfer 75 o'r swyddi.

Hysbysebwyd yr holl swyddi yn Gymraeg ac roedd posib ymgeisio am yr holl swyddi yn Gymraeg.

Gohebiaeth: Anfonwyd tair neges e-bost Cymraeg a thair neges e-bost Saesneg i'r cyfeiriadau canlynol: Gwiriwyd refeniw@sirddinbych.gov.uk , admissions@denbighshire.gov.uk a porthcpt@sirddinbych.gov.uk Derbyniwyd un ymateb Cymraeg o'r tair neges e-bost Cymraeg – roedd yr ymateb hwnnw'n cynnwys datganiad bod croeso i chi dderbyn gohebiaeth yn Gymraeg.

Derbyniwyd tri ymateb i'r negeseuon e-bost Saesneg. Roedd un o'r ymatebion yn cynnwys datganiad bod y Cyngor yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg.

- Dogfennau: Rhaglenni, papurau a chofnodion o gyfarfod diwethaf y Cabinet – 3/3 ar gael yn Gymraeg.
- Llyfryn, Pamffled neu gerdyn: 3/3 ar gael yn Gymraeg
- Polisi/ strategaeth / adroddiad blynyddol / cynllun corfforaethol: 3/3 ar gael yn Gymraeg.
- Papurau ymgynghori: 2/2 ar gael yn Gymraeg.
- Ffurflenni: 2 allan o 3 ar gael yn Gymraeg.

Roedd yr adborth i adroddiad monitro blynyddol y Cyngor hefyd yn gadarnhaol.

Cwestiynodd Swyddfa'r Comisiynydd y broses ar gyfer recriwtio siaradwyr Cymraeg a sut mae gwasanaethau yn canfod anghenion ieithyddol y rolau penodol.

Gofynnwyd a darparwyd manylion am yr hyn mae'r Cyngor yn ei wneud i hyrwyddo gwasanaethau'r Cyngor sydd ar gael yn Gymraeg.

Cymerodd y Cyngor y cyfle i hyrwyddo'r gwaith rhagweithiol o amgylch cyfathrebu mewnol ac ymwybyddiaeth gynyddol o'r Gymraeg o fewn y sefydliad. Adroddodd hefyd ar y cydweithio sy'n digwydd fel rhan o'r gwaith aml-asiantaeth o ran hyrwyddo'r Gymraeg yn strategol ar draws y sir. Adroddodd y Cyngor ei fod yn gyfrannwr sylweddol i'r gwaith partneriaeth ac yn arwain ar nifer o fentrau allweddol.

Un mater a godwyd yn ystod y cyfarfod oedd yr angen i adrodd ar ddarparu tystiolaeth.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r penderfyniad yn cyfrannu at ddatblygiad y Gymraeg a'r diwylliant Cymreig, sy'n sylfaen i Gynllun Corfforaethol y Cyngor.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw gostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Er nad oes angen Asesiad o'r Effaith ar Les ffurfiol ar gyfer yr adroddiad hwn, mae'n werth nodi rhai o'r manteision allweddol mewn perthynas â Deddf Lles a Chenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Safonau'r Gymraeg.

Un o brif elfennau'r Ddeddf Lles a Chenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yw: "Cymru â diwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus: Cymdeithas sy'n hybu ac yn diogelu diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg, ac sy'n annog pobl i gymryd rhan yn y celfyddydau, chwaraeon a hamdden."

Mae gan y Cyngor rôl hefyd, trwy Safonau'r Gymraeg, i hyrwyddo cyfleoedd i gymunedau lleol gymryd rhan mewn gweithgareddau Gymraeg.

8. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Y prif risg yw'r risg i enw da'r awdurdod, gan ein bod eisoes wedi ymrwymo yn ein Strategaeth Iaith Gymraeg a thrwy Safonau'r Gymraeg i gynyddu defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ac o fewn cymunedau.

9. Cynllun Gweithredu

CAM GWEITHREDU	PWY	PRYD
Adrodd ar faterion i'r adran berthnasol	Manon Celyn	Tachwedd 2019
Cyfarfod ag AD i drafod gofynion Cymraeg mewn hysbysebion swyddi ac annog gwasanaethau i roi mwy o bwyslais ar y Gymraeg mewn rolau allweddol gyda'r cyhoedd	Manon Celyn	Tachwedd 2019
Cyfathrebu mewnol i atgoffa staff o'u dyletswydd i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg o ran ateb y ffôn, ymateb i ohebiaeth	Manon Celyn	Tachwedd 2019 - Mawrth 2020
Cynnal ymchwil mewnol, canol y flwyddyn i wirio cydymffurfiad	Manon Celyn	Ebrill 2020

